

Sófár

2008. 04. 18.

אזרחות - a Nyíregyházi Zsidó Hitközség lapja

Izrael 3200 plusz 60 éves

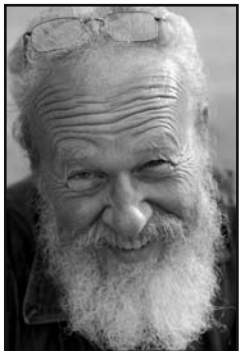

Archív felvételek az izraeli mindennapokról a XX. század derekán

Cikkeinkből: Egy közelgő születésnapra • A Soá előzményei • Az első zsidótörvény • 65 év után Dorosicsról
 • Megbocsátunk? • Izrael hármás fenyegetettségben • Zsidongás a Frankelben • Cél a szabadság •

Van-e alkotmánya Izraelnek?

Egy közelgő születésnapra

„1947. november 29-én az Egyesült Nemzetek közgyűlése határozatot hozott egy független zsidó állam felállításáról és felszólította az

ország lakosait, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket a határozat megvalósítására... Ezért mi, a Nemzeti Tanács tagjai, Palesztina zsidó népe és a cionista világmozgalom képviselői ma, a britek palesztinai mandátumának lejártakor ünnepi ülésre jöttünk össze, hogy proklamáljuk a Zsidó Állam megalakulását Erec Jiszra-
elben Izrael Állam néven...”

1948. május 14-én, a Zsidó Nemzeti Tanács tel avivi ülésén olvasta fel David Ben Gurion a fent idézett Függetlenségi Nyilatkozatot, amelynek teljes ismertetésére most nem térnek ki. Egy mondatát, illetve a mai napig tartó következményeit szeretném inkább részletezni. In medias res: a Nyilatkozat '48. október elsejét jelöli meg az alkotmány kibocsátásának dátumaként. Izraelnek azonban – kénytelen vagyok helyreigazítani néhány magyarországi honlap és sajtóorgánom tévedését – a mai napig nincs alkotmánya.

Elöljáróban a máig tartó vitákról. Voltak annak idején, akik magát a Függetlenségi Nyilatkozatot tekintették alkotmánynak, miután meglehetősen részletességgel foglalkozik az alapvető emberi jogokkal („...megőrzi faji, vallási és nemi megkülönböztetés nélkül minden állampolgára teljes társadalmi és politikai egyenlőségét, részükre lelkiismereti,

vallási, nevelési és művelődési szabadságot biztosít...”). További érvek az alkotmány ellen: a Tóra (vagy: a Tízparancsolat) lehet csak Izrael alkotmánya – ez a vallásos pártok véleménye –; a zsidó nép nagy része szétszóratásban él, nem lehet nélkülük dönteni; lám, a brit demokrácia is működik alkotmány nélkül. 1950-ben fogadta el a Kneszet Jizhar Harari képviselő javaslatát, miszerint külön bizottság dolgozza ki az alkotmányt, amely a folyamatosan hozott alaptörvényekből épül majd fel.

Az évtizedek során alig több mint egy tucat alaptörvény született, ezek egy részét meg lehet változtatni a 120 tagú Kneszet relatív többségű szavazatával. A kormány működését rögzítő vagy Jeruzsálemet az ország fővárosának kinyilatkozató alaptörvény megváltoztatásához azonban 61 szavazat szükséges.

1953-ban történt először, hogy a Fellebbviteli Bíróság a Függetlenségi Nyilatkozatra alapozta döntését. A „Ha'Arez” című (egyébként legmegbízhatóbbnak tartott) napilap egy minden alapot nélkülöző hírt közölt, miszerint Izrael 200 ezer katonát állít a Koreában háborúzó Egyesült Államok rendelkezésére. A kormány cáfolt, de közben a kommunista párt „Kol Ha'Am” (A nép hangja) című újságja már előrukkolt vitriolos bírálatával, mire a belügy-

miniszter 15 napra betiltotta a lapot. A szerkesztők a sajtószabadság korlátozására hivatkozva a bírósághoz fordultak, amely a Függetlenségi Nyilatkozatot idézve helyt adott követelésüknek. Döntésüket később a Fellebbviteli Bíróság megerősítette.

Az alkotmány létrehozása mellett mégis sokan kardoskodtak, legtöbben pusztán a Függetlenségi Nyilatkozat szövegére hivatkozva. Az állam fennállásának 60. évfordulója közeledtével hivatalos és magánkezdeményezésre létrejött szervezetek több változatot is kidolgoztak, a javaslat megfogalmazása azonban természetesen a Kneszet alkotmányozó bizottságára tartozik. Munkájukról

Ben Gurion kikiáltja Izrael Államát

fóto: Wikipedia

Aharon Barak, a Legfelsőbb Bíróság elnöke a közelmúltban így nyilatkozott: egy esetleges rossz alkotmány megszerkesztése sokkal kedvezőtlenebb lenne, mint a mai helyzet.

Időközben enyhülni látszik a vallásos pártok tiltakozása. A Jahadut Ha'Tora képviselője például kijelentette: amennyiben az alkotmány egyértelműen legitimitást biztosít a vallásos törvénykezésnek, nem ellenzi, hogy elfogadását szavazásra bocsássák. Másrészt elkerülhetetlen, hogy bármely, a vallás státuszát erősítő alkotmány kiváltsa a vallás és az állam teljes szétválasztását követelő baloldali és liberális körök heves tiltakozását. ■

60 év eredményei - a teljesség igénye nélkül

A születésnap küszöbén néhány izraeli fiatal felsorolt egy sor tényt, amellyel a világ nagyságrendben századik állama joggal büszkélkedhet. **Kommentár nélkül:**

Arányaihoz képest Izrael a világ legnagyobb bevándorlási országa.

A születési ráta itt a legmagasabb a nyugati világban.

Az egy főre jutó könyvkiadás a világon a második helyen áll.

Két izraeli fejlesztette ki azt a technológiát, amelynek segítségével a NASA videofelvételeket küld a Marsról a Földre.

A Windows XP operációs rendszer kifejlesztésében oroszlárn részt vállalt a Microsoft Israel, amely „mellesleg” az egyetlen Amerikán kívüli fejlesztési központ. Ugyancsak itt van a Motorola legnagyobb központja.

Az első Messenger programot

négy izraeli fiatal készítette el 1996-ban.

Arányaiban itt van a legtöbb

fotó: Jediót Achronot

Az Ofek-7 izraeli kéműhold fellövése

személyi számítógép.

A világ nyolc, műhold kilövésére képes országának egyike Izrael.

A lakosság 24 %-a rendelkezik

felsőfokú végzettséggel. Ennél csak Hollandiában és az Egyesült Államokban magasabb a diplomások aránya.

A Közel-Kelet többi országában a datolyatermelők valamivel több, mint 17 kiló termést szüretelnek évente egy-egy pálmafáról. Izraelben egy datolyapálma évi termésához közel 180 kiló.

Az egyetlen ország a világon, amelynek faállománya növekedett az ezredfordulón.

A lakosság számához képest itt van a legtöbb múzeum.

A csepegtető öntözés, amely jelentős vízmegtakarítást eredményez, izraeli találmány.

És végül: ez az az ország, ahová a világ minden tájáról érkeznek légitársaságok képviselői, hogy elsajátítsák a biztonságos légiközlekedés titkait. ■

Temetői nyitvatartás és elérhetőség

Temetői nyitvatartás április 1-jétől október 15-ig:

hétfő - csütörtök: 9:00 - 16:00,

vasárnap: 9:00 - 12:00.

A temető pénteken és szombaton illetve a zsidó és az állami ünnepeken zárva van!

**A temetői iroda telefonszáma: 06-30-318-4907.
Sürgős esetben hívható: Somos Péter (06-30-490-0084).**

A Soá előzményei

A XX. század a magyar zsidóság életét megalázóan korlátozó rendelkezésekre, majd a háború évei alatt azok következményeire való emlékezés a mártírok iránt kegyeleti kötelessége, a fiatalabb korosztályok ezekre való emlékeztetése pedig történelmi felelősége a még élő tanúknak. Bebizonosodott, hogy a „szegedi gondolat” eszmeiségén érlelődött magyar közigazgatási szervezet nagy része fajgyűlölő, antiszemita volt. Tudomásul kell venni, hogy a magyar zsidóság iszonyú sorstragédiája nem előzmények nélküli, nem 1944. március 19-ével, az ország német megszállásával kezdődött!

A parlament és a kormányok által hozott zsidóellenes törvények és rendeletek tulajdonképpen jól előkészítették a megszállás utáni intézkedések tömeghatását és azok végrehajtásának támogatását.

A magyar zsidóság 1920-1945 közötti helyzetének valóságghú, tárgyyszerű megítélésének Benedek István Gábor író, publicista adta 1997-ben a Bálint Zsidó Közösségi Házban tartott könyvbemutatóján.

Szerinte: „... A zsidók a Horthy éra elején és végén teljesen, a harmincas években részlegesen kiszolgáltatottan és jogfosztottan éltek. Megaláztottan egyéni és közösségi értelemben. Közhivatalt nem viselhettek, a társadalmilag megbecsült pályákat elzárták tőlük, bizonyos állásokat nem tölthették be. A Horthy éra a zsidókat nem tekintette egyenrangú állampolgároknak.”

A Zsidó történelem rovat cikkeit Kovács László írta.

1920. szeptember:

1920:XXV. törvénycikk (numerus clausus), a huszadik századi Európa első zsidóellenes törvénye

1938. május:

1938:XV. törvénycikk, az első zsidó törvény

1939. március:

1939:II. törvénycikk, a katonai munkaszolgálat bevezetése

1939. május:

1939:IV. törvénycikk, a második zsidó törvény

1941. április:

- a munkaszolgálatosokat érintő rendszabályok megszigorítása, - az 1918. október 31-e után lett magyar állampolgárok kiutasítása az országból

1941. augusztus:

- 1941:XV. törvénycikk, a harmadik zsidó törvény - az „előholokauszt” Kamenyec-Podolszokban

1942. január: *a délvidéki vérengzés (a hideg napok)*

Az első zsidótörvény

70 éve, május 28-án lépett életbe az első – a numerus clausus után a második – zsidótörvény, az 1938. évi XV. törvénycikk. A törvényjavaslatot Darányi miniszterelnök 1938. április 8-án nyújtotta be a parlamentnek „A társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról” címmel. Az alsóház által elfogadott törvényjavaslatot – Darányi május 11-ei lemondása miatt – a kormány nevében az új miniszterelnök Imrédy képviselte a május 24-én kezdődött felsőházi vitában. A törvényjavaslatot a két ház képviselőinek – közöttük a keresztény egyházak vezetőinek – egyetértő szavazatával elfogadta az országgyűlés, így az már május 28-án törvényerőre emelkedett.

A törvény kimondta, hogy a zsidók részarányát 20 %-ra kell csök-

kenteni a szabad foglalkozású pályákon, valamint a 10 főnél többet foglalkoztató pénzügyi, kereskedelmi és ipari vállalkozásoknál. Előírányozta az ügyvédi, orvosi és mérnöki kamarák mintájára sajtó-, színház- és filmkamarák felállítását, hogy ezeken a pályákon is csak kamarai tagokat lehessen foglalkoztatni.

A kamarákban a zsidók aránya nem haladhatta meg a 20 %-ot. E szabály alól csak a hadirokkantak, a hősi halottak özvegyei és árvái, valamint azok mentesülhettek akik legkésőbb 1919. augusztus 1-jén, vagy azt megelőzően keresztény hitre tértek és azóta is keresztény vallásúak maradtak, valamint ezek leszármazottai.

A törvény rendelkezéseit öt év alatt kellett végrehajtani.

A magyarországi író-, újságíró-, zenésztársadalom és a tudományos élet sok kiválósága foglalt azonnal állást a törvény ellen, többek között Bartók Béla, Kodály Zoltán, Móricz Zsigmond, Szakasits Árpád és sokan mások, akik tiltakozó memorandumban emlékeztették a kormányt, hogy a polgárok jogainak, egyenlőségének védelmét az alkotmány írja elő. Rámutattak arra, hogy ha ezt a törvényt végrehajtják, akkor erre

„valamikor minden magyarnak szégyenkezve kell gondolnia”.

Sajnos a törvényjavaslat elfogadását megakadályozni nem tudták.

A helyi hatóságok több helyen, különböző eszközökkel és módon, főleg az 5 éves határidőre való hivatkozással igyekeztek késleltetni a törvény végrehajtását.

Például Beregszászon a helyi hatóságok nem akadályozták a zsidó orvosok, mérnökök és ügyvédek

működését, gyakorlatilag – ameddig lehetett – elszabotálták az 1938. évi XV. tc végrehajtását.

A későbbi zsidóellenes rendelkezések ellen már a helyi hatóságok sem tehettek sokat. A szellemet már kiengedték a palackból... Nőtt – az Anschluss óta – az országgal közvetlenül határos német birodalom politikai, gazdasági nyomása, mindez előrevetítette újabb és újabb zsidóellenes rendelkezések kiadását. ■

65 év után Dorosicsról

1942-ben Ukrajnában is kezdetét vette a – kormányzat által megbízhatatlannak minősített – zsidók, baloldaliak, ruszinok, szerbek és románok részére már korábban létrehozott kegyetlen és megalázó munkaszolgálat.

A rendelkezés tízezreket szolgáltatott ki a munkaszolgálatos alakulatok szadista tisztjeinek és keretlegénységének. Az 1943. januári voronyezsi áttörés után az addig kivezényelt mintegy 50 ezer zsidó munkaszolgálatosból 5-6 ezer maradt, a többiek az embertelen bánásmód és körülmények következtében már elpusztultak, egy kis részük fogságba esett.

A visszavonuló magyar hadsereg 1943. márciusában Kijev környékén „kórházakat” telepített a sebesült beteg, főleg kiütéses tífuszban szenvedő munkaszolgálatosoknak. Dorosics nevű kis falu Korosztény és Zsitomir között található. A Korosztényben lévő 116. számú tábori kórház parancsnoka e kis falu kolhozának – egy téglapületekből és több szalmatetejű faházból, pajtából és istállóból álló – telepét jelölte ki karantén-kórháznak. A telepet szögdróttal kerítették be és fegyveres őrséggel vigyázták.

A beteg, tífuszos munkaszolga-

tosok ezreit irányították ide. Már az odavezető úton megverték, kifosztották őket, megérkezésükkor a még megmaradt értékeiket is elvették tőlük. A kórház létszáma ma már tisztázatlan. A túlélők szerint 500-1500-ra tehető. Sokan a szabad ég alatt fekvő kúrtok, az erőtlenség embere iszonyú körülmények között tengődtek, sok volt közöttük az eszméletlen, mozgásképtelen. Orvosi ellátást, gyógyszerert nem kaptak. Naponta sokan haltak meg, holttestüket az istállóban rakták halomba.

A kórház zsidógyűlölő, szadista főorvos parancsnoka a tífuszjárvány leküzdésére döntést hozott. Ez alapján 1943. április 29-én éjjel az őrség az egyik faépületet, amelyben kb. 800 beteg volt elhelyezve benzinnel körbelocsolta, majd felgyújtotta. A tűzpokolból égő fákyaként menekülni akaró betegeket az őrség légpuskázta. Hajnalra az épület megsemmisült. A bennégettek és lelőttek száma 40-700 közötti. A túlélők nagy része – a kezelés hiánya miatt – behalt sérüléseibe és a későbbi megpróbáltatásokba. Csak tucatnyi-an maradtak végül életben közülük.

A tömeggyilkosságot követően az áldozatok holttesteit egy nagyméretű tömegsírba rakva akarták a nyomokat eltüntetni.

A 116. számú tábori kórház névjegyzéke megmaradt. Orvosok, gyógyszerészek, eu. altisztek, ápolók és lelkészek nevei – akiknek a gyógyítás, ápolás, gondozás volt a feladatuk – megvannak. A gyógyításra, ápolásra tett esküjük a zsidó munkaszolgálatosokra nem vonatkozott.

Nagybacsoni Nagy Vilmos HM a tragédia körülményeinek kivizsgálására azonnal egy katonai bizottságot küldött ki. A bizottság jelentése szerint a tüzet „néhány cigarettázó zsidó okozta”. Jegyzőkönyvükben gyűjtogatásról, géppuskázásról nincs említés.

A háború után a gyilkosok és segítők közül csak egy nyerte el büntetését. A tűzhálásra és a kivégzésekre parancsot adó kórházparancsnok főorvos a háború végén elmeneült, nyoma veszett.

A szörnyű bűncselekmény után 62 évvel 2005. szeptember 28-án avatták fel a HM Hadtörténeti Intézete és Múzeuma és az Ukrán Zsidók Alapítványával közösen elkészített Dorosicsi Emlékhelyet, amely a tömegsír fölött a földön hófehér kavicsból kirajzolt, hatalmas hétágú menóra. Az ágak végén lévő gránittömbökön 396 azonosított magyar zsidó munkaszolgálatos mártír neve van megörökítve. ■

Megbocsátunk?

Amikor először olvastam Bayer Zsolt – szerintem – antiszemita cikkét a Magyar Hírlapban (joggal mondja a kedves olvasó: „jaj ne, már megint?!”) a pesti zsidó újságírókról és miegymásról, arra gondoltam, erről írni kell a Sófárban. Ki is gondoltam egy frapáns címet: „Egy hírlap a 'széles úton”, ami szójáték a helytelen útról szóló jézusi példázattal, és a lap tulajdonosának nevével (akit én az igazi felelősnek tartok az ügyben azért, mert teljes mell-„széles”-séggel kiállt a főmunkatárs mellett).

Mivel azonban a Sófár egy időszaki lap, sokan (mondhatnánk rengetegen) megelőztek, így mára úgy érzem, a sok kitűnő írás után nekem nem sok alapom maradt a megszólalásra. (Még azt is kitaláltam, hogy – be kell vallani, egy kissé erőltetett – párhuzamot vonok a Purim története és az eset között, valahogy így: ahogy Áchászvéros király felemelte az agági Hámánt, úgy nevezte ki Széles Gábor főmunkatárssá Bayer Zsoltot, aki Kornis Mihályban való csalatkozása miatt az egész zsidóságot meggyűlölte, mint ahogy Hámán is, mert Mordecháj nem volt hajlandó hajbókolni előtte. Nos, Ungvári Tamás a purimi párhuzammal megelőzött az Élet és Irodalomban.)

Így maradt a jidise hangulat.

Kellemes meglepetés volt, hogy a magyar értelmiség egy része egyként emelte fel szavát a nyílt zsidó-

zással szemben. (Bár van egy zsidó ismerősöm, aki váltig állítja, nincs ebben semmi. Széles csak a lap példányszámát akarta növelni, és valószínűleg rácsörgött Bayerre, hogy „Zsoci, ereszd má' el magad egy kis zsidózásra a következő számban!” Persze mondhatjuk, hogy Bayer Ungváry Rudolf szélsőjobbos tüntetőket bíráló nyilatkozata háborította fel, és ezért nyúlt a billentyűkhöz, de hát Ungváry nem is zsidó!) 2008. április 8-áig – megszámolni sem egyszerű – ezerhuszonötven csatlakoztak a Széles Gábornak írt, tiltakozó nyílt levélhez.

Szóval számtalan reagálás jelent meg a magyar sajtóban a „taknyolós-vizelős” cikkekre. Feltétlenül meg kell említenünk az MDF elnökszónyát, aki – úgy látszik – egy ideje mélyrehatóan tanulmányozza a futballt. Azonnali nyilatkozata jóleső, őszinte elhatárolódás(nak tűnik).

Ez a zsidó ismerősöm, amúgy azt is mondta, hogy nem nekünk (már megint ez a „mi” és „ti”!) kellene reagálnunk, és igaza van. Jó, hogy mások reagáltak: Andraszew Iván a blogjában, Esterházy Péter az Élet és Irodalomban, Hont András a Hírszerzőben – hogy csak néhány szerzőt említsek azok közül, akik felemelték hangjukat. (Ha egyáltalán az említettek mind „mások”. Mindig akad egy „hát ő is?”.) Persze voltak, akik egyetértettek Bayerrel, de ebben nincs semmi meglepő.

Abban viszont annál inkább, hogy ma (április 8.) – és ennek elemzésével ezúttal a Sófár sem kék sokat – Bayer Zsolt bocsánatot kért: „S még egy fontos mondat hátravan: a bocsánatkérésé... Mert

bizony valakinek a pusztá léte nem lehet indoka semminek. Csak a tettei és a szavai. De azok igen. Így lett volna pontos, így kellett volna.” Mivelhogy korábban ezt írta: a pesti zsidó újságírók „a mi indok-zsidóink – értsd: a pusztá létezésük indokolja az antiszemitizmust...”

Szóval megbocsátunk?

Először arra gondoltam, hogy ha valódi megtérést látunk, igen. (Mivel hát a zsidó felfogás szerint a megbánást őszinte változásnak is követnie kell.) De ha figyelmesen elolvassuk a sorokat, azt kell mondanunk, hogy az antiszemitizmust – és bármely más rasszizmust – nem indokolhatja semmi! Bayer szerint ellenben, ha egy zsidó hibázik, az ő tettei és szavai alapot szolgáltatnak arra, hogy az emberek antiszemiták legyenek, azaz az összes zsidót gyűlöljék.

Szép! Marad tehát a széles út.

Szóval megbocsátunk? Igen, de nem a kételyt ébresztő bocsánatkérés miatt. Egyszerűen nem érdemes zavartatni magunkat... Bayer Zsolt miatt nem.

A „bocsánatkérés” oldásaképpen Bayer cikkében azért fenyegette is a zsidóságot: „És üzenem nekik, hogy tőlem ne féljenek! Ne tőlem féljenek...” Szóval azért féljünk, csak ne tőle. Vajon kitől? Csak nem a Magyar Gárdától?

Hadd üzenjünk erre mi is a népszerű zsidó dal szavaival, melyek a breszlávi Náchmán rabbitól származnak: „Az egész világ olyan, mint egy nagyon keskeny híd. A lényeg azonban az, hogy soha ne féljünk!”

Izrael hármask fenyegetettségben

Új helyzet alakult ki a Közel-Keleten – fejtette ki Yahel Vilan, Izrael budapesti nagykövetségének nagykövethelyettese, aki az Eötvös Károly Magyar-Izraeli Baráti Kör meghívására látogatott el Nyíregyházára április 10-én. Izraelnek hármask fenyegetéssel kell szembenéznie: a Hámással a Gázai övezetben, a Hezbollah újraszerveződő soraival Dél-Libanonban és Iránnal.

Mióta Izrael egyoldalúan kivonult a Gázai övezetből, a palesztinok – államépítés helyett – mindössze két területen hajtottak végre fejlesztést: ez a fegyvercsempészet és a házbomba-gyártás. Az annapólisai békekonferencia próbálkozásai ellenére Izraelnek gyakorlatilag továbbra sincs kivel tárgyalnia. Az világos, hogy Mahmud Abbasz palesztin elnöknek a Gázai övezet felett nincs befolyása, azonban az sem biztos, hogy a Nyugati part képviselőjének mondható teljes egészében – magyarázta az izraeli diplomata.

A felemás eredménnyel véget érő

tavalyi libanoni háború meggyengítette ugyan a Hezbollah erőit, azonban a terrorszervezet az ENSZ jelenlét ellenére lassan újraszervezi sorait. Nem sok kell már ahhoz, hogy az észak-izraeli települések ismét rakétatámadásokkal nézzenek szembe. Folyamatban van a lakosság felkészítése újabb támadásokra.

Szinte hetente jelenik meg hír Mahmud Ahmadinezsád iráni elnök újabb és újabb fenyegetéseiről Izrael megsemmisítéséről. Ezt a fenyegetettséget a zsidó állam komolyan veszi, és erre inti Európát is. Izrael arra hívja fel a figyelmet, hogy Irán rakétái hatótávolságuk alapján már alkalmasak Izrael megtámadására, azonban Irán még sem indítja rakétáit. Az izraeli hírszerzés szerint azért, mert távolabbi célpontot is választottak: ez pedig akár Európa is lehet.

Yahel Vilan kitért Izrael és Magyarország viszonyára is. Az Európai Unió tagállamai közül Magyarország külpolitikája pozitív Izrael vonatkozásában, míg Olaszország, Ausztria és – a nem EU-tag – Svájc

fotó: Emlékmúzeum

Solyom László márciusi izraeli látogatása során megtekintette a cfáti Magyar Nyelveterről Származó Zsidók Emlékmúzeumát a múzeum alapítói, Chana és Jozsef Lustig kíséretében

igyekszik puhítani az Iránnal szembeni szankciókon.

A két ország kapcsolatai fejlődnek, márciusban Solyom László köztársasági elnök látogatott el Izraelbe, és májusban várják Gyurcsány Ferenc miniszterelnököt is. Bár Izraelben tisztában vannak azzal, hogy Magyarországon nő az antiszemitizmus, és az eseményeket figyelemmel kísérik, egyelőre ezek a botrányok a két ország diplomáciai kapcsolatára nincsenek befolyással. Az izraeli álláspont szerint az európai antiszemita jelenségek problémája nem izraeli, hanem európai ügy, amit itt kell megoldani.

A nagykövethelyettes a Baráti Kör által Demecserben szervezett, HaTikva – A reménység hete elnevezésű rendezvénysorozat megnyitójára érkezett a megyébe. Találkozott demecseri diákokkal, Kiss Gyula polgármesterrel, és ellátogatott a zsidó temetőbe is.

Yahel Vilan nyíregyházi programja során Giba Tamás alpolgármesterrel is tárgyalt Nyíregyháza izraeli testvérvárosa, Kirját Mockin és a megyeszékhely korábbi kapcsolatának felelevenítéséről. ■

Yahel Vilán (középen) nagykövethelyettes

Zsidongás a Frankelben

Ki ne hallott volna már a híres ókori rabbiról, Hillélről, aki képes volt megtanítani a Tórára az érdeklődőt addig, míg az féllábon tudott állni? Nem csoda, hogy számos, zsidó oktatással foglalkozó non-profit szervezetet neveznek el erről az ókori bölcsről. Ezek közé tartozik a 2003-ban alapított – más, Hillél rabbiról elnevezett szervezettől független – Hillél Zsidó Oktatási és Ifjúsági Központ Alapítvány is, melynek célja elsősorban a Frankel Leó utcai zsinagógai közösség építése, azonban az alapítvány működése másoknak is hasznára lehet.

A közösségépítés keretében az ötagú, zsidó fiatalokból álló kuratórium által menedzselte alapítvány leginkább gyermek- és családi programok szervezésével kívánja az érdeklődőket közelebb vonzani a zsidósághoz, a zsinagógához.

A közhasznú szervezatként is bejegyzett alapítvány projektjeinek fő szervezője Verő Bán Linda, a Frankel rebecenje. „A Családi Talmud Tóra program a legsikeresebb projektünk, melyet alkalmanként 40-

50 család látogat. Minden foglalkozáson a soron következő ünnepre készülünk: gyerekek, szülők, nagyszülők együtt. Általában kézműveskedünk, készítünk valamit, ami az ünnep jellegzetessége.” – nyilatkozta a rebecen.

Az alapítvány tevékenységének azok is örülhetnek, akik szeretik az internetes játékokat. Jelenleg is fejlesztik a www.zsidongo.hu cím alatt elérhető honlapot, melyen már jökeendő izraeli zene hallgatható gyermekek előadásában, és hamarosan a főbb zsidó ünnepekkel ismerkedhetnek meg a honlapot meglátogató gyermekek játékokkal és számukra is érthető módon.

A rebecen szerint a kisgyermeket nagyon könnyű bevonni a zsidó kultúrába. A nagy feladat a

szülőket rávenni, hogy elhozzák a gyerekeket a programokra, vagy a zsinagógába.

A tapasztalatok szerint a legfontosabb, hogy pozitív élmények kapcsolódjanak a zsidósághoz. Ez

az, ami a legtöbb asszimilált zsidó családból származó felnőttnek hiányzik. Egy-egy jó programon való részvétel, barátságok kialakulása, sok játék és jó hangulat együttesen segít megszerettetni a gyerekekkel a zsidó hagyományokat. Persze a legfontosabb az lenne, hogy a zsidóságot otthon is lássák, és várják a péntek esti gyertyagyújtást vagy széder estét. Ezek az élmények nem pótolhatóak a közösségi programokkal. Az alapítvány célja az, hogy a szülők és a gyerekek megtanuljanak zsidó otthon teremteni.

A egyes házasság sem akadály, hiszen gyakran sokkal nyitottabb és érteklődőbb a nem zsidó fél, és ő az, aki fontosnak tarja a zsidó kultúra és vallási hagyományok megismertetését a gyerekekkel - összegezte tapasztalatait Verő Bán Linda. Az alapítvány támogatására felajánlható az adó 1%-a is. További információ a www.hillel.hu weboldalon olvasható. ■

Purimi foglalkozás a Frankelben

Cél a szabadság

A pészáchi rendelkezésekről a Tórában részletesen a Smot 12. fejezetének elején olvasunk. Ebben a szakaszban a Tóra – megszakítva a kivonulás történetének elbeszélését – elsőként rendelkezik részletesen micvákról.

A széder este egyik fő szimbólumát, az utolsó csapástól való megváltást jelentő bárányt, már Niszán hó 10-én el kellett különíteni, és őrizni kellett 14-éig. Ezt szimbolizálja ma a „smire mácesz”, mely annyiban különbözik a rendes mácesztól, hogy elkészítését szigorú felügyelet kíséri az aratástól kezdve. Ebben a korszakban – Szentély hiányában – a széder estén nem fogyasztunk el pészáchi bárányt, mivel áldozatot kizárólag a jeruzsálemi Templomban lehet bemutatni. A széderhez kapcsolódó egyéb micvák megcselekvése azonban kötelességünk.

A Tóra szerint ezen az estén mácesz – azaz kovász nélkül készített lepényt – kell ennünk keserű gyökerekkel. (Valójában nem csak ezen az estén, hanem a Pészách valamennyi napján mácesz fogyasztandó.) Ennek a micvának a széder során a „korech” résznél teszünk eleget, mikor Hillél rabbira utalva két mácesz darab közé tormát helyezünk és az így készült „szendvicset” elfogyasztjuk.

A Smot 13. fejezete ismét utal a széder este eseményeire. „És beszéld el (vehigádtá) fiadnak azon a napon, mondván, ezért cselekedett velem így az Ö-ökkévaló, mikor kihozott Egyiptomból.” Ebből a célból készülnek a szebbnél szebb Hágádák, melyek segítséget nyújtanak abban, hogy a zsidó szülők a széder estén elbeszéljék gyermekeiknek a kivonulás történetét.

Ugyanebben a fejezetben olvasunk, hogy „és ha a fiad megkérdezi tőled másnap, hogy 'Mi ez?', mond ezt neki: 'Erős kézzel hozott ki minket az Ö-ökkévaló Egyiptomból, a szolgaság házából...’”. Szükséges tehát a gyermekek figyelmét felkelteni valamivel, annak érdekében, hogy rákérdezzenek az este szokatlan mozzanataira. Ebben segít a Hágádában a „Má nistáná?” szakasz. Az est különlegessége a „kétszeri” mártásban, a mácesz, a keserű gyökér fogyasztásában, és az ókori étkezési módra utaló „hátrátamaszkodásban” mutatkozik meg.

Bár a Tóra nem rendelkezik róla, fontos eleme a szédernek a bor. Négyszer kell töltenünk poharunkba, és innunk belőle az est bizonyos pontjainál. A csapások felsorolásánál pedig ujjunkat a pohárba mártva egy-egy csepp bort kiöntünk a tányérunkra, utalva arra, hogy ünne-

pünkben együttérezve megemlékezünk azokról, akiket a csapások sújtottak. Mivel a Pészách a megváltás ünnepe, és a jövőbeli megváltást a Messiástól várjuk, akinek az előhírnöke Élijáhu próféta, neki is töltünk egy utolsó pohár bort.

Az egyiptomi kivonulásról azonban nem csak Pészáchkor emlékezünk meg. Vajon mi lehet a világon a két legfontosabb dolog? Nem más, mint a világ teremtése és a megváltás, hiszen ezekre minden héten megemlékezünk a péntek esti kidusban: a sábat mindkettőre emlékeztet.

A XXI. század elején is kiemelt jelentősége van a szabadság gondolatának. Szabadság a kemény munkától, a mindennapi gürcöléstől, az egyre sokasodó gondoktól, félelmektől. Ez a széder este üzenete is: Isten akarata a szabadság.

T-Á. P.

Parázs az avar alatt

Magyarországon valami megváltozott az utóbbi napokban. A jegyirodás incidenssel kicsapott egy láng a parázsló avar alól. Mert hogy az avar alatt parázslik a gyűlölet, ez nyilvánvaló.

Mondják, a kőgörgeteg valahogy úgy indul meg a hegyoldalon, hogy egy-két kavics megmozdul. Aztán egyre több, míg lavina alakul ki. Már megmozdult az első kavics, amikor megjelent az indok-zsidós cikk, mikor repült a jegyiroda felé a molotov-koktél.

A társadalom szerencsére most még pozitívan reagál. Aláírás-cunami az antiszemitizmust legitimáló cikkekre, többezres tüntetés a szélsőjobbos flashmobok ellen.

Két tábor feszül egymásnak, míg a közömbös harmadik a tévé előtt szórakozik az eseményeken. Cirkusz van, kenyér lassan nem lesz...

Kérdés a stílus. Lehet-e olyan, mint ami ellen tiltakozunk? Van-e értelme rigmusokkal (Nácik haza!) hergelni őket?

Másfelől az elszántság érthető: soha többet nem hagyjuk magunkat...!

Várjuk a folytatást. Tapasztalatunk van...

T-Á. P.

Kirándulás Izraelben!

Hitközségünk szeretettel várja tagjait 2008. április 24-én, csütörtökön, 14:00 órakor Corina Berger, a Szochnut Alija osztályvezetőjének „Virtuális kirándulás Izraelben” című, filmvetítéssel egybekötött előadására a hitközségben. Mindenkit szeretettel várunk és elvárunk!

Április 28-án és 29-én az „Utódok reménysége” című zsidó vallási, közéleti műsor stábja Hitközségünk életét, intézményeit, tagjait bemutató filmet készít! A felvétel várhatóan május hónapban kerül adásba az M1 és M2 csatornákon.

Jom Haacmaut Budapesten!

A Debreceni Zsidó Hitközséggel közösen utazást szervezünk május 18-án Budapestre, a Jom Haacmaut ünnepségre.

A rendezvényre, mely 14:00 órakor kezdődik, a Szochnut hívta meg hitközségeinket. A busszal történő utazásra 10-15 fő jelentkezését várjuk.

Az utazás ingyenes, jelentkezési határidő: április 20.

Jelentkezés a hitközség irodájában személyesen, vagy telefonon.

Sófár az interneten!

Az újság számai letölthetők pdf formátumban.

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség magazinja

Programok, hirdetések, képes melléklet.

Mondjon véleményt a „Má nismá?” fórumban!

www.sofar-ujzag.hu

Peszáchi imarend

Széder este a hitközségben: április 20-a, vasárnap, 18:30!

Peszách I.:

minchá, mááriv: április 19., szombat, 18:00
sáchrít: április 20., vasárnap, 8:30

Peszách II.:

minchá, mááriv: április 20., vasárnap, 18:00
sáchrít: április 21., hétfő, 8:30

Peszách VII.:

minchá, mááriv: április 25., péntek, 18:00
sáchrít: április 26., szombat, 8:30

Peszách VIII.:

minchá, mááriv: április 26., szombat, 18:00
sáchrít: április 27., vasárnap, 8:30 **Mázkir!**

Imarend Sávuotra

Sávuot I.:

minchá, mááriv:
június 8., vasárnap, 18:00
sáchrít:
június 9., hétfő, 8:30

Sávuot II.:

minchá, mááriv:
június 9., hétfő, 18:00
sáchrít:
június 10., kedd, 8:30

Mázkir!

פסח כשר ושמח!

http://www.sofar-ujzag.hu/nyzsh/galeria/sp/sp.htm

Sófár újság

Örök-képek galéria

Van Önnek a Vészkorszakot megelőzően vagy azt követően készült, zsidó témájú fényképe családi fotói között?

A Nyiregyházi Zsidó Hitközség Steinberger-Grünvald-Katz család

Zsidó témájú fényképeket várunk abból a célból, hogy a Sófár honlapján az Örök-képek galériában emléket állítsunk a helyi zsidóságnak!

A fényképeket digitális archiválást (szkennelés) követően visszaszolgáltatjuk a tulajdonosnak.

A fényképeket kérjük, szíveskedjen eljuttatni a hitközség irodájába!

előző Steinberger Sámuel (1890-1927) következő

szavazólapon | inárusztás | literatúra ajánló

Meghívó

*A Nyíregyházi Zsidó Hitközség
meghívja tagjait, nyíregyházi kötődésű
hitestvéreit és mindazokat, akik
együttérezni kívánnak a zsidósággal
a 2008. június 15-én, vasárnap
tartandó Mártírok Emléknapjára.*

*A 11:00 órától kezdődő megemlékezést a
nyíregyházi, Kótaji úti zsidó temetőben
tartjuk, ahol gyászbeszédet
mond Frölich Róbert főrabbi.*

Sófár • A Nyíregyházi Zsidó Hitközség folyóirata. • web: www.sofar-ujsg.hu, postacím: 4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 6., elektronikus levélcím: sofarujsg@gmail.com, nyirzsido@gmail.com, tel./fax: (36)-42-417-939, számlaszám: OTP 11744003-20331427 • Az újságot a szerkesztőbizottság szerkeszti. • A Sófárt a Gprint Iroda nyomtatja (4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 7/a.). • A Sófárban megjelenő fotókat - ha az nincs másként feltüntetve - Tóth-Ábri Péter készítette. • Az újság ingyenes. • Az újság kiadását a MAZSÖK és a MAZSIHISZ támogatta.